

Проект „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

- Доброто демократично управление е ключово условие за гарантиране на защитата на правата на човека, демокрацията и върховенството на закона, а оттам и на мира и сигурността в Европа
- Необходимо е да се осигури на всички нива на управление
- То е от решаващо значение за изграждането на увереност и доверие на хората в публичните институции, както и на чувството им за съпричастност към тези институции

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

- Европейска стратегия за иновации и добро управление на местно ниво
- Европейски етикет за иновации и добро управление на местно ниво
- Тези 12 принципа, имат две ограничения:
  - Разработени са с оглед на работата на местните и регионалните публични институции
  - Нямаат силата на правен инструмент (конвенция или препоръка на Комитета на министрите към държавите-членки)

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

- През 2021 г. Комитетът на министрите възлага на Европейския комитет по демокрация и управление да изготви проект на препоръка, съдържаща набор от принципи на добро демократично управление:
  - Които да са с общо приложение за всички нива на управление
  - Да надграждат практическия опит, натрупан при прилагането на 12-те принципа на добро демократично управление на местно ниво
  - Да представляват правен инструмент, който установява набор от стандарти, които да служат като еталон за добро демократично управление
- Тези стандарти трябва да помогнат на политиците и на вземащи решения да развиват доброто демократично управление и да направят общностите и отделните хора по-добре осведомени какво да очакват от лицата, на които е поверено управлението на обществените дела

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Препоръка CM/Rec(2023)5 на Комитета на министрите до държавите-членки относно принципите на доброто демократично управление

Тя определя стандартите за добро демократично управление на всички нива на управление под формата на четири основни и дванадесет свързани с тях принципа.

Те, от своя страна, проправят пътя за практическото изпълнение на конкретни програми за подобрене и за надграждане на съществуващите инструменти и еталони, включително програмата за Етикета

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Основен принцип 1

ЗАЧИТАНЕ, ЗАЩИТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА, ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ВЪРХОВЕНСТВОТО НА ЗАКОНА

- 1 - Демократично участие
- 2 - Права на човека
- 3 - Върховенство на закона

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 1 - Демократично участие

- В основата на принципа е акцентът, че доброто демократично управление ще се осъществява не само чрез избори, но и чрез по-широки форми на участие, включващи участваща демокрация, която може да включва и съвещателна демокрация.
  - Гражданите са в центъра на политиките и процесите на вземане на решения
  - Политиката и процесите на вземане на решения насърчават широкото участие на всички хора
  - Наличие на различни форми на участваща демокрация и съвещания, включително обществени консултации, граждански събрания, обсъждания на бюджета, референдуми, които увеличават и разширяват възможностите за принос в политическия и законодателния процес.

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 1 - Демократично участие

- Гражданите имат възможност да получат достъп и да участват в процесите на вземане на решения пряко или чрез легитимни междинни органи, които представляват техните интереси
- Зачитат се местната демокрация, местната автономия и субсидиарността и се насърчава многостепенното управление
- Изборите се провеждат свободно и честно, без никакви измами

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 2 - Права на човека

- Правата на човека и основните свободи са универсални, неделими, взаимозависими и взаимосвързани и следва да се ползват от всеки без дискриминация
- Налице са ясно определени механизми за мониторинг и докладване, включително институции на омбудсмана, които да се справят с всяко нарушение на правата на човека

МЕСТНИ
ОМБУДСМАНИ

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 3 - Върховенство на закона

- Върховенството на закона се зачита, като по този начин на всеки се предоставя правна сигурност, включително предвидимо законодателство
- Водеща е законността, включително осъществявана чрез прозрачен, отговорен и демократичен процес за приемане на закони.
- Административните действия/решения трябва да бъдат мотивирани.
- Равенството пред закона и недискриминацията са гарантирани.

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Основен принцип 2

СПАЗВАНЕ НА НАЙ-ВИСОКИТЕ СТАНДАРТИ НА ПУБЛИЧНА ЕТИКА И ПОЧТЕНОСТ ПРИ УПРАЖНЯВАНЕТО НА ВЛАСТТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОТГОВОРНОСТИ

4 - Публична етика

5 - Отчетност

6 - Откритост и прозрачност

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 4 - Публична етика

- Най-високите стандарти на публичната етика трябва да се спазват стриктно, за да може всеки да има увереност, че правителството, публичните институции и публичните служители служат на общественото благо
- Налице е рамка за публична етика
- Въведени са ефективни мерки за превенция и борба с всички форми на корупция
- Съществуват ясни процедури за разглеждане на жалби и оплаквания от граждани и от публични служители

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 5 – Отчетност

- Налични са механизми за отчетност, за да се гарантира, че правителството, публичните институции и публичните служители поемат отговорност за своите действия и решения и могат да бъдат държани отговорни
- Съществуват определени органи, които са оправомощени да налагат санкции и ефективно и пропорционално да коригират действията, които нарушават стандартите

ОТЧЕТНОСТ

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 6 - Откритост и прозрачност

- Процесите, свързани с политиката и вземането на решения, се осъществяват по открит начин, въз основа на правила, регламентиращи статута на информацията, съхранявана от публичните институции
- Информацията за решенията, изпълнението на политиките и резултатите се предоставя на обществеността по такъв начин, че да се даде възможност на хората ефективно да следят и да допринасят за работата на правителството и публичните институции, пряко или чрез представителни органи
- Лесно използване на услугите на електронното управление

ОТКРИТОСТ И
ПРОЗРАЧНОСТ

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Основен принцип 3

ПРАКТИКА НА ДОБРАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Добрата администрация като ключов компонент на доброто демократично управление

7 - Ефикасна, ефективна и стабилна администрация

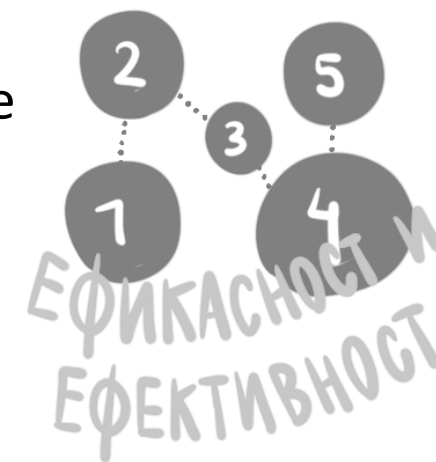
8 - Лидерство, способности и капацитет

9 - Отзивчивост

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 7 - Ефикасна, ефективна и стабилна администрация

- Трябва да има налице ефикасна, ефективна и стабилна администрация за да може да се насърчава благосъстоянието на всички, на които те служат
- Стратегическите и оперативните планове ясно определят целите и задачите
- Наличните ресурси се използват по най-добрия възможен начин
- Вътрешни и външни одити се провеждат редовно на всички нива на управление
- Добрата администрация трябва да бъде гарантирана на всички нива на управление
- Обучението на държавните служители е необходимо, за да се гарантира, че те изпълняват задачите

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 8 - Лидерство, способности и капацитет

- Полагат се целенасочени и постоянни усилия за укрепване на организационното ръководство
- Хората на ръководни позиции демонстрират съответствие с принципите на доброто демократично управление в допълнение към високите стандарти за изпълнение и почтеност
- Налични са системи за управление на организационните способности
- Оценките на нуждите от обучение се извършват редовно
- Предоставят се подходящи възможности за обучение, възнаграждение и перспективи за кариера

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 9 – Отзивчивост

- Легитимните очаквания и нужди на хората се определят в рамките на структурирани, последователни и прозрачни подходи
- Те се отразяват при разработването, комуникацията и предоставянето на публични услуги
- Резултатите от мониторинга и жалбите се разглеждат своевременно и се интегрират в процеса на вземане на решения

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Основен принцип 4

**ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПУБЛИЧНИ УСЛУГИ С ВИСОКО КАЧЕСТВО И
ОСИГУРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ЕКОЛОГИЧНО
БЛАГОСЪСТОЯНИЕ**

10 - Стабилно финансово и икономическо управление

11 - Устойчивост и дългосрочна ориентация

12 - Отвореност към промени и иновации

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 10 - Стабилно финансово и икономическо управление

- Икономическите и финансовите политики ясно включват цели и мерки, които подкрепят дългосрочния икономически растеж
- Търсят се механизми за сътрудничество и партньорство, за да се установят икономии от мащаба

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 11 - Устойчивост и дългосрочна ориентация

- Политиките и процесите на вземане на решения отчитат въздействието върху администрацията, общността и околната среда текущо и в бъдеще
- Процесите на стратегическо планиране включват ключови заинтересовани страни и се разработват за периоди, надхвърлящи изборните цикли

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Принцип 12 - Отвореност за промени и иновации

- Публичните институции са готови да участват в обмяна на знания с други публични и частни участници, както и с гражданското общество на всички нива на управление, включително на международно ниво.
- Публичните институции са способни да идентифицират, адаптират и прилагат успешни практики, така че да въвеждат иновации

Принципи за добро демократично управление - актуализация от 2023 г.

Документи на Съвета на Европа в областта на доброто управление и местното самоуправление

На сайта на Министерството на регионалното развитие и благоустройството са публикуване официалните преводи на български на редица [документи на Съвета на Европа в областта на доброто управление и местното самоуправление](#), включително:

- Препоръка [CM/Rec\(2023\)5](#) на Комитета на министрите до държавите-членки относно принципите на доброто демократично управление;
- [Обяснителен меморандум към Препоръка CM/Rec\(2023\)5](#) на Комитета на министрите до държавите-членки относно принципите на доброто демократично управление

Проект „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“

За допълнителна информация

д-р Георги Петров, 0896669222, g.petrov@fgu.bg

Този документ е изготвен с финансовата подкрепа на Европейския съюз и Съвета на Европа в рамките на проекта „Развитие на фискалната децентрализация и подобряване на финансовото управление на местно ниво в България“. Проектът е съфинансиран от Европейския съюз (чрез Инструмента за техническа подкрепа) и Съвета на Европа и изпълняван от Експертния център за добро управление към Съвета на Европа в сътрудничество с Европейската комисия. Отговорността за съдържанието ѝ се носи единствено от автора (авторите). Изразените в нея възгледи по никакъв начин не могат да бъдат възприемани като отражение на официалното становище на Европейския съюз или на Съвета на Европа.

Co-funded
by the European Union

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe